

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УНІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Євсюков О. П., канд. психол. наук, докторант навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків,
Україна

Шведун В. О., д-р наук з держ. упр., с. н. с., завідувач кафедри менеджменту навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків,
Україна

У статті сформовано концептуальні засади уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України. У дослідженні застосовано структурно-логічний і дескриптивний аналіз, а також процесний підхід. Зокрема, розроблено технологію формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України. Виділено властивості концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України. Побудовано модель уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки. Запропонована концепція уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки має базуватися на використанні інтеграційного підходу та в якості центрального елемента має містити модель державного забезпечення соціально-економічної безпеки, спрямовану на реалізацію державної політики щодо забезпечення соціально-економічної безпеки, що, в свою чергу, обумовить певні трансформації в структурі й ступені відкритості національної економіки, а також у рівні інтеграції держави в систему світового господарства.

Ключові слова: соціально-економічна безпека, концептуальні засади, модель, властивості, технологія.

Вступ. Сучасна світова економіка формує систему, що спирається на групи взаємозалежних політичних і економічних чинників. У зв'язку з цим усе частіше спостерігається явище, коли визначені економічні, соціальні або політичні процеси, що з'являються локально, поширюються на всю світову соціально-економічну систему. Відповідно, виявлення передумов і факторів забезпечення соціально-економічної безпеки України вимагає, насамперед, упорядкування основних теоретичних і методологічних аспектів у єдину систему в межах концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки.

На сучасному етапі питанням розробки та впровадження механізмів державного регулювання соціально-економічної безпеки присвячено наукові праці численних вчених, зокрема, таких: О. Денисюк, І. Лавренкова, С. Шапала, Т. Абідін, Р. Ран'ян та ін.

Однак все ще залишається недостатньо дослідженим питання уніфікації різноспрямованих державних механізмів регулювання соціально-економічної безпеки в Україні.

Відповідно, метою зазначеної статті є формування концептуальних засад уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України.

Для досягнення поставленої мети в роботі потрібно вирішити низку наступних завдань:

- розробити технологію формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України;
- виділити властивості концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України;
- побудувати модель уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки.

Матеріал і методи дослідження. В якості теоретичної і методичної основи поточного дослідження виступають

закономірності і принципи державного управління стосовно забезпечення соціально-економічної безпеки.

Для вирішення поставлених у роботі завдань було використано такі наукові методи:

- структурно-логічний і дескриптивний аналіз – для розробки моделі уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки в Україні;

- процесний підхід – для обґрунтування технології формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України.

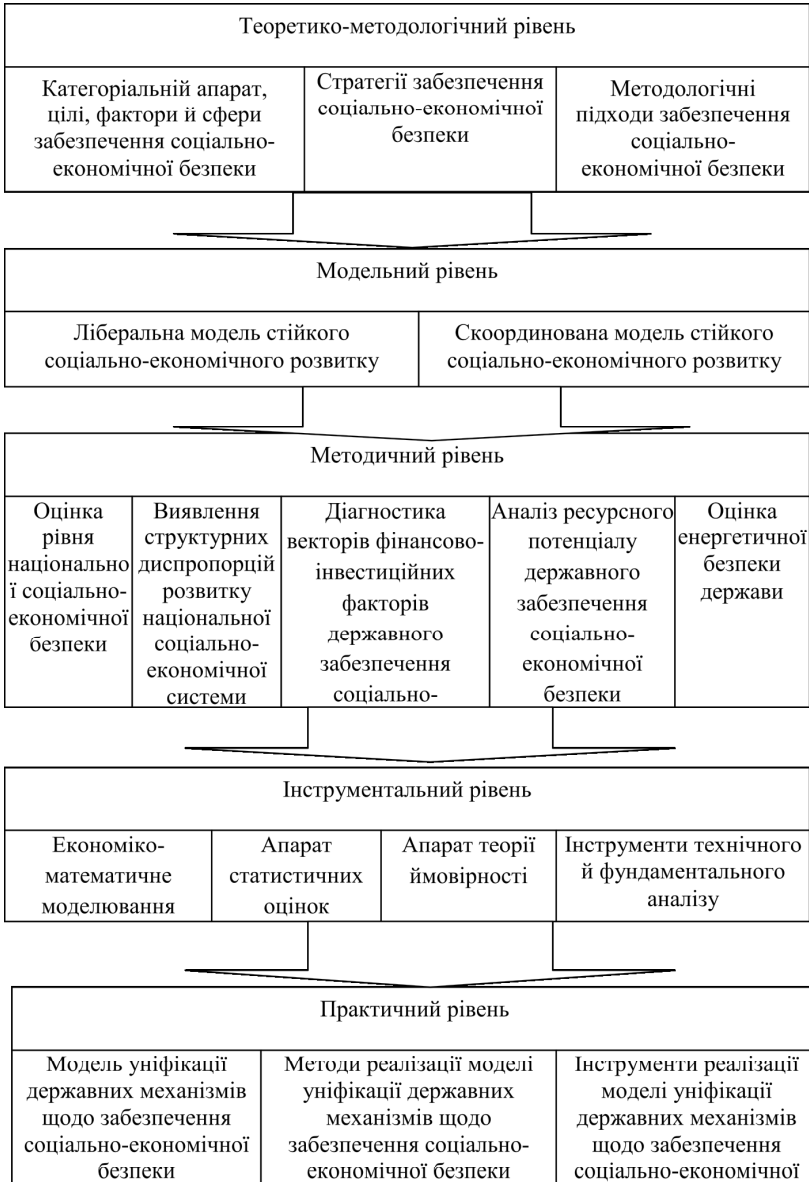
Результати дослідження. Методологічне забезпечення державою соціально-економічної безпеки має бути засновано на використанні інтеграційного підходу, а формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України системи має містити наступні рівні (рис. 1) [2; 4].

Так, теоретико-методологічний рівень формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України складається із трьох блоків.

Перший блок – це категоріальний апарат, цілі й фактори та сфери державного забезпечення соціально-економічної безпеки, мети й фактори стійкого соціально-економічного розвитку, сфери державного управління стійким соціально-економічним розвитком.

Другий блок включає стратегії державного забезпечення соціально-економічної безпеки (ліберальна стратегія; стратегія відкритої економіки; стратегія індустріалізації; «зеленої революції»; перерозподілу національного доходу).

Третій блок представляє методологічні підходи, що використовуються в процесі державного забезпечення соціально-економічної безпеки. Модельний рівень формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України формують моделі стійкого соціально-економічного розвитку – це ліберальна й скоординована модель [3; 9].

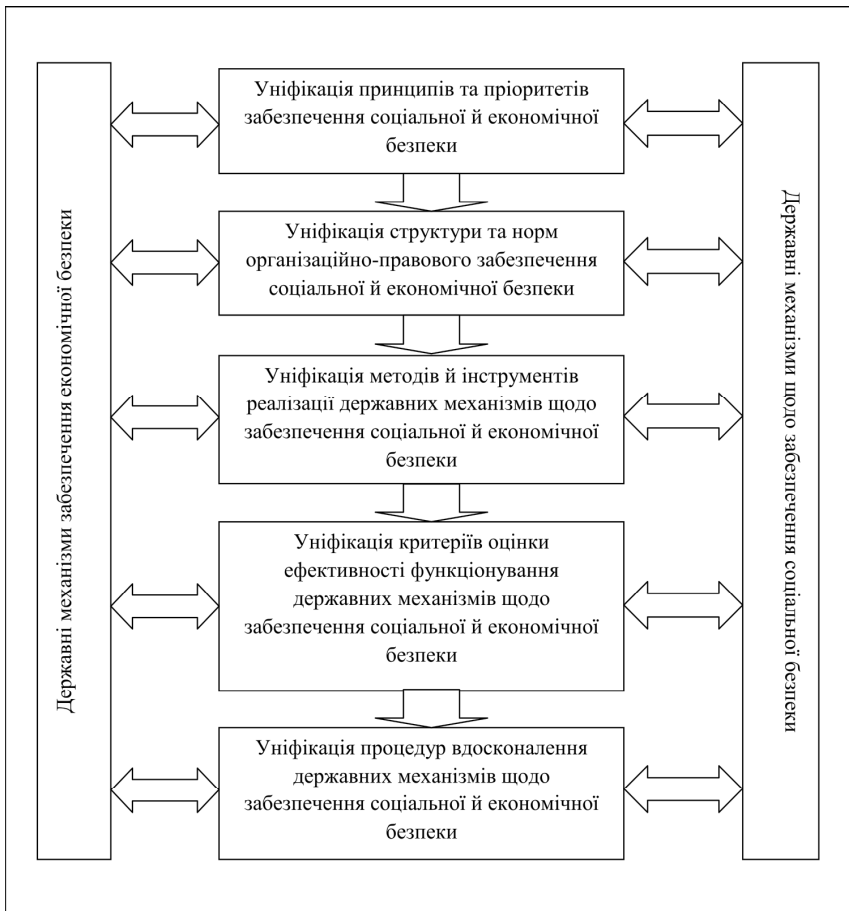
Рис. 1. Технологія формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України

Методичний рівень формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України містить науково-методичний підхід до державного забезпечення соціально-економічної безпеки, що містить п'ять основних блоків:

- оцінка рівня національної соціально-економічної безпеки;
- виявлення структурних диспропорцій розвитку національної соціально-економічної системи;
- оцінка ресурсного потенціалу державного забезпечення соціально-економічної безпеки;
- оцінка векторів фінансово-інвестиційних факторів державного забезпечення соціально-економічної безпеки;
- оцінка енергетичної безпеки держави [6; 10].

Інструментальний рівень формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України формують:

- апарат економіко-математичного моделювання;
  - апарат статистичних оцінок;
  - апарат теорії імовірності; інструменти технічного й фундаментального аналізу.
- Практичний рівень формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України включає відповідну модель уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки, адаптовану до конкретної національної соціально-економічної системи; методи реалізації запропонованої моделі (нормативно-правові, інституціональні, фінансові, політичні); інструменти реалізації моделі, що відповідають запропонованим методам (рис. 2) [1; 6].

Рис. 2. Модель уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки

Таким чином, проведені дослідження показали, що в умовах трансформації міжнародної системи господарювання необхідним є вироблення чіткої концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України. Така концепція має бути спрямована на проведення процедури швидкої адаптації національної економіки до зміни факторів зовнішнього і

внутрішнього середовища та має володіти рядом властивостей:

- мати чітку спрямованість на реалізацію принципів ринкової економіки для забезпечення високих темпів економічного росту;
- забезпечувати можливість прогнозування подальшого розвитку економічних, демографічних і політичних подій;
- використовувати весь доступний інструментарій державно-управлінського апарату для нейтралізації негативних наслідків зовнішніх і внутрішніх соціально-економічних і політичних явищ;
- стати основою для реалізації стратегії стійкого розвитку національної соціально-економічної системи шляхом максимально ефективного використання всіх доступних ресурсів [2; 8].

У цілому, запропонована авторська концепція уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України відповідає всім вище зазначеним критеріям.

Практична реалізація концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України вимагає додаткової розробки моделі уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки [4; 5].

Державні механізми забезпечення соціально-економічної безпеки мають враховувати сукупність всіх факторів, що визначають поточний і перспективний стан національної соціально-економічної системи.

Відповідно, концепцію уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки можна визначити як сукупність теоретичних методів і моделей, а також практичних інструментів і мір реалізації державної політики щодо забезпечення соціально-економічної безпеки. Концепція уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки повинна бути спрямована на збільшення багатства національної економіки для справжніх і майбутніх поколінь, а також ріст добробуту й соціальної захищеності населення.

При цьому необхідно відмітити, що створення концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України має базуватися на сукупності методологічних підходів до державного управління, що дозволить зробити дану концепцію науково обґрунтованою. З обліком того, що концепція уніфікації

державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України розробляється для національної соціально-економічної системи з ринковою формою господарювання, то перший підхід, який можливо застосовувати для її формування – це ринковий. Специфіка даного підходу полягає в тому, що в процесі державного забезпечення соціально-економічної безпеки відбувається включення ринкових механізмів у систему державного управління, а ефективність функціонування національної економіки багато в чому визначається ринками збуту. Відповідно до цього підходу при стимулюванні процесів економічного росту особлива увага має приділятися ємності і якості внутрішнього ринку системи національного господарства, а також товарно-ринковій присутності країни на зовнішніх ринках. У рамках цього підходу ключовим є питання виявлення й стимулювання факторів, що визначають вигідне положення національної економіки в межах зовнішніх товарних ринків.

З урахуванням виявлених пріоритетів державного забезпечення соціально-економічної безпеки, всієї сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на розвиток національної соціально-економічної системи, методології й світового (зокрема європейського) досвіду державного забезпечення соціально-економічної безпеки, у роботі пропонується в якості центрального елемента концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України прийняти модель державного забезпечення соціально-економічної безпеки, спрямовану на реалізацію державної політики щодо забезпечення соціально-економічної безпеки, що, в свою чергу, обумовить певні трансформації в структурі й ступені відкритості національної економіки, а також у рівні інтеграції держави в систему світового господарства [1; 9]. Всі перераховані вище трансформації є ключовими факторами, що визначають ступінь і якість розвитку національної економіки й рівня соціальної забезпеченості населення.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Таким чином, в результаті проведення даного дослідження було отримано такі висновки:

1. Розроблено технологію формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної без-

пеки України. Зазначена технологія містить наступні рівні: теоретико-методологічний, модельний, методичний, інструментальний та практичний. При цьому звернено увагу на те, що найбільш вагомим у процесі формування концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України є методичний рівень, який, зокрема, передбачає оцінку національної соціально-економічної безпеки; виявлення структурних диспропорцій розвитку національної соціально-економічної системи; діагностику векторів фінансово-інвестиційних факторів державного забезпечення соціально-економічної безпеки; аналіз ресурсного потенціалу державного забезпечення соціально-економічної безпеки й оцінку енергетичної безпеки держави.

2. Виділено властивості концепції уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України: спрямованість на реалізацію принципів ринкової економіки для забезпечення високих темпів економічного росту; можливість прогнозування подальшого розвитку економічних, демографічних і політичних подій; повнота доступного інструментарію державно-управлінського апарату для нейтралізації негативних наслідків зовнішніх і внутрішніх соціально-економічних і політичних явищ; базис для реалізації стратегії стійкого розвитку національної соціально-економічної системи шляхом максимально ефективного використання всіх доступних ресурсів.

3. Побудовано модель уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки. Зазначена модель передбачає наявність наступних стадій: уніфікація принципів та пріоритетів забезпечення соціальної й економічної безпеки; уніфікація структури та норм організаційно-правового забезпечення соціальної й економічної безпеки; уніфікація методів й інструментів реалізації державних механізмів щодо забезпечення соціальної й економічної безпеки; уніфікація критеріїв оцінки ефективності функціонування державних механізмів щодо забезпечення соціальної й економічної безпеки; уніфікація процедур вдосконалення державних механізмів щодо забезпечення соціальної й економічної безпеки.

У цілому, концепція уніфікації державних механізмів щодо забезпечення соціально-економічної безпеки має базуватися на

використанні інтеграційного підходу та в якості центрального елемента має містити модель державного забезпечення соціально-економічної безпеки, спрямовану на реалізацію державної політики щодо забезпечення соціально-економічної безпеки, що, в свою чергу, обумовить певні трансформації в структурі й ступені відкритості національної економіки, а також у рівні інтеграції держави в систему світового господарства.

Стаття надійшла до редакції: 12.06.2018 р.

THE CONCEPTUAL BASES OF UNIFICATION OF THE STATE MECHANISMS OF ENSURING OF THE SOCIAL AND ECONOMIC SAFETY

Oleksandr Yevsyukov, National University of Civil Defence of Ukraine.
Kharkiv, Ukraine.

Viktoriia Shvedun, National University of Civil Defence of Ukraine.
Kharkiv, Ukraine.

.....
The conceptual bases of unification of the state mechanisms of ensuring of the social and economic safety of Ukraine are created in the article.

The modern world economy forms the system, which relies on groups of the interconnected political and economic factors. In this regard the phenomenon when certain economic, social or political processes appear locally but extend to all world social and economic system is even more often observed. Accordingly, the identification of prerequisites and factors of ensuring of the social and economic security of Ukraine demands, first of all, streamlining of the main theoretical and methodological aspects into the uniform system within the concept of unification of state mechanisms of ensuring of the social and economic safety.

The scientific works of numerous scientists are devoted to the questions of development and deployment of mechanisms of state regulation of the social and economic safety nowadays. However the question of

unification of multidirectional state mechanisms of regulation of social and economic safety in Ukraine still remain insufficiently investigated.

The purpose of article is formation of the conceptual bases of unification of the state mechanisms of ensuring of the social and economic safety of Ukraine.

The structural and logical and descriptive analysis and also the process approach are applied in the research.

The technology of formation of the concept of unification of state mechanisms of ensuring of the social and economic safety of Ukraine is developed. The properties of the concept of unification of the state mechanisms of ensuring of the social and economic safety of Ukraine are marked out. The model of unification of the state mechanisms of ensuring of the social and economic safety is constructed.

The technology of formation of the concept of unification of state mechanisms of ensuring of the social and economic safety of Ukraine is developed. The specified technology includes the following levels: theoretical and methodological, model, methodical, tool and practical ones. The attention is paid to the fact that methodical level is the most powerful one in the course of formation of the concept of unification of state mechanisms of ensuring of the social and economic safety of Ukraine. This level provides the following actions: assessment of national social and economic security; identification of structural disproportions of development of national social and economic system; diagnostics of vectors of financial and investment factors of state ensuring of the social and economic safety; analysis of resource potential of state ensuring of the social and economic safety and assessment of the state energy security. The following properties of the concept of unification of state mechanisms of ensuring of the social and economic safety of Ukraine are marked out: orientation on realization of the principles of market economy for ensuring of high rates of economic growth; possibility of forecasting of further development of economic, demographic and political events; completeness of available tools of state administrative personnel for neutralization of negative consequences of the external and internal social and economic and political phenomena; basis for realization of strategy of sustainable development of the national social and economic system by the most effective use of all available resources. The model of unifica-

tion of state mechanisms of ensuring of the social and economic safety is constructed. The specified model provides existence of the following stages: unification of principles and priorities of ensuring of the social and economic security; unification of structure and norms of organizational and legal support of social and economic security; unification of methods and instruments of realization of state mechanisms of ensuring of the social and economic security; unification of criteria for evaluation of efficiency of functioning of state mechanisms of ensuring of the social and economic security; standardization of procedures of improvement of state mechanisms of ensuring of the social and economic security.

The offered concept of unification of the state mechanisms on ensuring of the social and economic safety has to be based on use of integration approach and has to contain the model of the state ensuring of the social and economic safety directed on realization of the state policy on ensuring of the social and economic safety as the central element. That, in turn, will cause certain transformations in structure and degree of openness of national economy and also in the level of integration of the state into the system of the world economy.

Keywords: *social and economic safety, conceptual bases, model, properties, technology.*

References

1. Deny'syuk, O. V. (2017). Mexanizmy` zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky` Ukrainy` [Mechanisms of ensuring economic security of Ukraine]. Visny`k Nacional`nogo universy`tetu cy`vil`nogo zaxy`stu Ukrainy` – Visny`k Nacional`nogo universy`tetu cy`vil`nogo zaxy`stu Ukrainy`, 1, 100–105 [in Ukrainian].
2. Kudryavcev, V.M. (2015). Derzhavne regulyuvannya investy`cijnoyi bezpeky` nacional`noyi ekonomiky` [State regulation of investment safety of economy]. Efekty`vna ekonomika – Effective Economy, Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4307>
3. Lavrenkova, I. M. (2014). Osnovni zasady` ta faktory` derzhavnogo regulyuvannya ekonomichnoyi bezpeky` Ukrainy` [Basic principles and factors of state regulation of economic security of Ukraine]. Eco-

conomic Sciences, Vol. 26. Access Mode: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/82> [in Ukrainian].

4. Pry`xod`ko, V. P. (2013). Mexanizm derzhavnogo reguluyuvannya ta upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu [Mechanism of state regulation and management of economic security]. Investy`ciyi: prakty`ka ta dosvid –Investments: practice and experience, 15, 6–8 [in Ukrainian].

5. Shaptala, S. (2013). Shhodo analizu pravovogo reguluyuvannya ekonomichnoyi bezpeky` Ukrayiny` [To the analysis of legal regulation of economic security of Ukraine]. Law and life, 6. Retrieved from <http://www.legeasiviata.in.ua/archive/2013/6/05.pdf> [in Ukrainian].

6. Abidin, T. & Perrizo, W. SMART-TV: A Fast and Scalable Nearest Neighbor Based Classifier for Data Mining, New York : ACM Press NY.

7. Iams, Howard M. & Purcell, Patrick. (2013). Social Security Income Measurement in Two Surveys. Social Security Bulletin, 73, 3. Retrieved from <https://www.questia.com/read/1G1-377577814/social-security-income-measurement-in-two-surveys>

8. Kupstaitytė, B. (2014). Hov modelio pritaikomumas tiriant ekonominės diplomatijos priemones ekonominiam saugumui užtikrinti. Brigita Kupstaitytė Politikos mokslų almanachas, 16, 7–27.

9. Ranjan, Roy & Ngai, Weng Chan. (2013). Development of Indicators for Sustainable Rice Farming in Bangladesh: A Case Study with Participative Multi-Stakeholder Involvement. World Applied Sciences Journal, 22, 5, 672–682.

10. Voskerchyan, R.O. (2013). Globalization and problems of economic security sovereign states. Economy and Entrepreneurship, 11(40), 385–387.

Received: 12.06.2018.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Євсюков Олександр Петрович: Національний університет цивільного захисту України, вул. Чернишевська, 94, Харків, 61023, Україна.

Oleksandr Yevsyukov: PhD in Psychology, doctoral candidate of the Scientific, Educational and Production Center, National University of Civil Defence of Ukraine. Chernyshevskya street, 94, Kharkiv, 61023, Ukraine.

Шведун Вікторія Олександрівна: Національний університет цивільного захисту України, вул. Чернишевська, 94, Харків, 61023, Україна.

Viktoriia Shvedun: Doctor of Sciences in Public Administration, Senior Researcher, Head of the Management Department of the Scientific, Educational and Production Center.

National University of Civil Defence of Ukraine. Chernyshevskya street, 94, Kharkiv, 61023, Ukraine.

ORCID.ORG/ 0000-0001-6890-3757

E-mail: applevikvs@gmail.com